

Ilustrirani Glasnik

Letno stane 8 K (ena številka 20 vin.), za Nemčijo 10 K, za druge države in Ameriko 13 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročnina, reklamacije in inserati na upravištvu.

Izhaja ob četrtnih

11. januarja 1917

Razstreljeno drevo z 10 cm sovražnimi granatami.

Gospod grof v tretjem razredu.

Poljski spisal W. Kozakiewicz; preložil Al. B.

rof N., mlad, eleganten, bogat posvetnjak, se je vračal iz Pariza v Varšavo. Na dolgem, neprijetnem potovanju se je počutil slabo. Bolela ga je glava, popolnoma je izgubil slast do jela in zbitega se je čutil po celem telesu.

V Kolinu ob Reni je použil skodelico mesne juhe, v Potsdamu stekleničico vina, in to je bila vsa njegova hrana ta dva dneva.

Sploh se je zelo dolgočasil. Naletel ni niti na enega človeka, s katerim bi bil mogel izpregovoriti nekaj besed. Tovarnar za kočije, tovarnar za klavirje, tovarnar za sukno . . . sami tovarnarji, ki so se glasno smejali, pričenjali razgovor po francosko — z grdim naglasom — o Parizu, o Veliki operi, in ga končavali po nemško o kočijah, klavirjih in suknu.

Nekoliko ur spanja, že za mejo, je vrnilo grofu nekoliko zdravja in humorja. »Zjutraj bomo v Varšavi« — je pomislil tolažeč se.

Na aleksandrovskem kolo-dvoru je oddal spremnico ter začel hoditi po čakalnici. Bilo mu je že bolje, in je občutil nekaj, kakor da bi rad kaj prigriznil.

Naenkrat se je spomnil, da mora menjati denar. Segel je po listnici, da bi vzel iz nje stotak.

A listnice ni bilo!

Prepričal se je še enkrat, potem pregledal vse žepe, sprva površno, potem pa natančno. A listnice ni našel. Kako neprijetno! Spominjal se je, da je od Potsdama izvlekel listnico samo enkrat na neki neznatni postaji, da bi sprevodniku pokazal listek.

»Dobro, da sem shranil vsaj spremnico.« Spomnil se je okolnosti, kako je bil spremnico vtaknil v vrhno suknjo, ko se mu ni ljubilo seči po listnico.

»Nekaj drobiža moram imeti pa vendarle.« Segel je v žep, izvlekel nekaj srebrnih mark ter jih šel menjat. Dobil je zanje še ne celih pet rubljev.

»Lepo naključje. Ko bi naletel vsaj na kakega znanca.«

Ta hip je na peronu zazvonilo prvi-

krat. Takoj je nastalo običajno vrvenje. Tu in tam so se odpirala vrata in pričeli so švigati železniški uslužbenci v modrih uniformah.

Grof je obstal za hip v neodločnosti, nazadnje pa je ukrenil: »Samo da bom čim prej doma, vzamem si karto samo za drugi razred.«

In šel je k oknu pri blagajni. Zdajci pa se je spomnil, da drugi razred stane dvakrat toliko, kot ima. Grof bi imel dovolj za listek tretjega razreda, a pri kurirnem vlaku ni tretjega razreda, na navadni vlak pa je treba čakati pet ur.

Grofa je stvar pričela zanimati.

»No, v tretjem razredu se vendar ne vozim,« si je mislil, odhajaje od blagajne. A ta neprijetnost ni mučila grofa. Mučiti se, to ni bilo niti v njegovem značaju, niti v njegovem programu. »E . . . bo že kako!«

A kako? — Tega ni vedel in nazadnje je sam postal radoveden.

šenje, ako čimprej izgine iz tega gnezda, čeprav v — tretjem razredu.

S to mislijo se je polagoma sprijaznil kot z edinim pomočkom, da se izkoplje iz te zadrege. Ko je prišel čas odhoda, se je premagal in si kupil listek tretjega razreda.

Slugi, ki mu je prtljago prinesel k vlaku, je dal zadnji srebrni denar — in tako mu je od vsega denarja, kar ga je imel, ostal edini, mali, obdrgnjeni, rdeči novček za dva groša. Vzel ga je iz žepa, ga resno pogledal in zaklel po francosko.

A sklenil je, da prenese vse: rume-ne razpraskane stene, polne črnih marog, povsod vidno umazanost, popljuvana tla, trde klopi in družbo ljudi najnižjih slojev.

Najbolj ga je vznemirjala lakota, ki jo je začutil po treh dneh strogega posta. Ta vedno pričakovani gost je bil sedaj grofu zelo neprijeten. Saj mu je pričaral spomine na razne slastne slaščice francoske kuhinje, in te sanje, kakor toplo

A. Dürer: Sveti Trije kralji. (Firenze: Uffizi.)

Vrnil se je v čakalnico, sedel na klop, se zavil v plašč in pričel dremati. Zazvonilo je drugič. Tretjega zvonjenja grof že ni slišal več — zaspal je.

Zbudil se je čez eno uro ter pričel premišljevat svojo zadrego.

Treba je čakati na vlak. Čakal je torej. Hodil je po čakalnici, po hodnikih, si ogledoval mape, tarife, razglase. Grozno mu je bilo dolgčas.

Vsaki pet minut je pogledal na uro. In to je trajalo tri dolge, neskončno dolge ure. Zdelo se mu je, da bo zanj odre-

roko, potegnjeno na mraz iz kožuhovega žepa, je ohlajala misel na oguljeni novček za dva groša.

Medtem se je pomikal vlak naprej po polzevo in na uri so minevale sekunde z naglostjo lakomnika, ki mora plačati.

Grofa je čedalje bolj opominjal želodec. Komaj je bil vlak preko prve postaje, je bil grof že lačen. Bil je to resničen glad, ki je rasel čedalje bolj ter zahteval utehe. Grof že ni več mislil na francoske slaščice. Hodilo mu je na mi-

sel, kakšna je porcija bifsteaka ali telečje pečenke.

A kmalu mu je prešel zadnji ostanek potrpežljivosti. Zaklel je po poljsko: »Vrag naj vzame to...« ter si zatrjeval: »Ne, ne, tega ne prenesem več.« Naglo je pričel hoditi po vagonu. To je pomagalo. Glad ga ni več mučil tako hudo, sekunde so potekale hitreje in brzojavni drogi so švigali mimo čedalje hitreje.

Medtem je vlak vozil proti Vloclavku in grof je imel že dovolj te zabave. »Jedel, jedel bi! Da bi tristo...! Kaj naj počnem?« Zdelo se mu je, da mu je želedec postal majhen kot krajcar, njegove misli so uhajale v bajno preteklost — ko so za pojedine pekli celega vola na ražnu.

»Mcram se česa domisliti,« se je odločil. Pogledal je svoj briljantni prstan. Prodal bi ga za par rubljev, ako treba. A kam naj se obrne? Grof se nikdar ni briga za take slučaje, to je vedno prepuščal svojem pooblaščenču.

»Vloclavek! Deset minut!«

»Ko bi vsaj ugledal kak znan obraz!« je pomislil zlovoljno ter pogledal skozi okno. Doslej prazni vagon se je pričel polniti. V oddelek, v katerem se je ves čas grof vozil sam, se je vsula cela rodina: debel, rdeč mož, ravno taka žena, suha, blede hčerka in drugi otroci. Grof je z zgornjo vrsto zob ugriznil v spodnjo ustnico, sedel na svoje mesto k oknu, se pokrtil s kožuhom in napol zaprl oči.

Debeluh je glasno hropeč razstavljal zavitke, suha gospodična se je trudila, da bi odložila kožušček. Grof se je mimgrede ozrl v tisto stran in videl, da iz košare gledata dve temnorumeni pečeni račji nogi.

»Praktični ljudje,« si je mislil. Med tem devotka nikakor ni mogla obesiti kožuške, tako je bila slaba. Grof je vstal, da bi ji pomagal.

»Hvala lepa,« se mu je zahvalila za postrežljivost.

»Ali bi ne sedeli rajši pri oknu, gospodična?« jo je vprašal grof.

»O ne, takoj bi me pričeli boleti zobje.«

»Čemu bi preziral ljudi poštenega dela?« si je mislil grof kot družabni filozof ter se s prijaznim usmevom obrnil k debelemu možu, ki je pričel dobrosrčno popisovati vožnjo iz mesta na postajo.

»Skoro bi bili prepozno prišli do vlaka. Pokličem voznika, a ta zlodej mi pove, da ne vozi štirih oseb in še toliko zavitkov. Pravi, naj si vzamem dve kočiji. Jaz pa ga naženem: Vozi, sicer te popeljem na policijo! Tega se je ustrašil in peljal. To so vam malopridneži, ako jih ne primeš trdo, ne opraviš nič.«

Grof se je obrnil k devotki z vprašanjem:

»Ali stanujete v Vloclavku?«

»Da, tam imamo trgovino.«

»Trgovino?«

»Da.«

»Gotovo s čajem.«

»O ne, — z milom.«

Razgovor se je pretrgal. Grof je čutil, da je tega predmeta konec. Treba je najti drugega.

»Ali potujete daleč?«

»V Kutno.«

»V mesto ali v okolico.«

»V mesto. Tam stanuje naša teta.«

»Gospa teta ima gotovo tudi trgovino.«

»Da.«

»Tudi z milom.«

»Tudi. Ona jemlje blago od nas, kajti mi imamo tudi tovarno.«

Razgovor se nadaljuje. Grof si pri-

zadeva, da bi se prikupil celi rodbini, umazanemu sinčku pravi »mladi gospod«, in damam poškropi robce s pariškimi dišavami.

Peljejo se mimo prve postaje, mimo druge... grofu se zdi vsak trenutek neznošnejši. Muči ga ta nenavadni razgovor, v katerem mora iskati za devotko vedno novih in njej pristopnih predmetov. »Meščani imajo posebno navado, da se vedno vozijo z živili,« in da bi natančneje spoznal to doslej neznano mu navado, vpraša devotko:

»Ali se pogosto vozite z železnico?«

»O, jako pogosto. Skoro vsako četrtletje.«

»In vsakokrat vzamete živila na pot?«

»O ne. Odpeljemo se vselej po obedu.«

»A na potu obedujete že drugič?«

»O ne.«

»Sodil sem tako po pečeni raci v košari.«

»To je dajilo za teto.«

»Gospa teta torej rada je race?«

»Da, rada.«

»Taka so torej darila pri milarjih,« je pomislil grof. Ne ljubi se mu več proučevati meščanskih navad, in v duši mu je vstajalo zaničevanje.

Odslej je hladen proti njim. Medtem so prišli do Kutna, kjer je izstopila milarška rodina.

Debeluhar je grofu podal roko v slovo.

»Vrag naj vzame te — milarje,« si je mislil grof, vozeč se dalje.

V Skernevicih je stopil iz voza, šel skozi čakalnico in si dobro ogledal popotnike. A ni ga našel, znanega obraza. Vrnil se je v zopni kupej, kamor se je bilo medtem nateplo toliko novih oseb, da je nastala prava gneča.

Zapustil je prejšnji sedež, da bi se ognil veliki družbi, ki mu je bilo na prvi pogled še manj všeč kot milarji, ter sedel drugam na klop, namenjeno samo za eno osebo. Tu je imel sebi nasproti siromašnega človeka s širokim obrazom in rumenimi lasmi.

Nekaj časa sem grofa ni več mučil glad. Sicer bi z veseljem pojedel če treba samo kos kruha, a sedaj ne čuti več prejšnjih muk.

To je trajalo precej časa. A za Grodziskim je grof znova pričel misliti na jed. Glad se je povrnil mnogo hujši. Ves je bil obupan. Zmučen in slaboten upira glavo v kupejevo steno.

»Pomaranče, klobase, žemlje!«

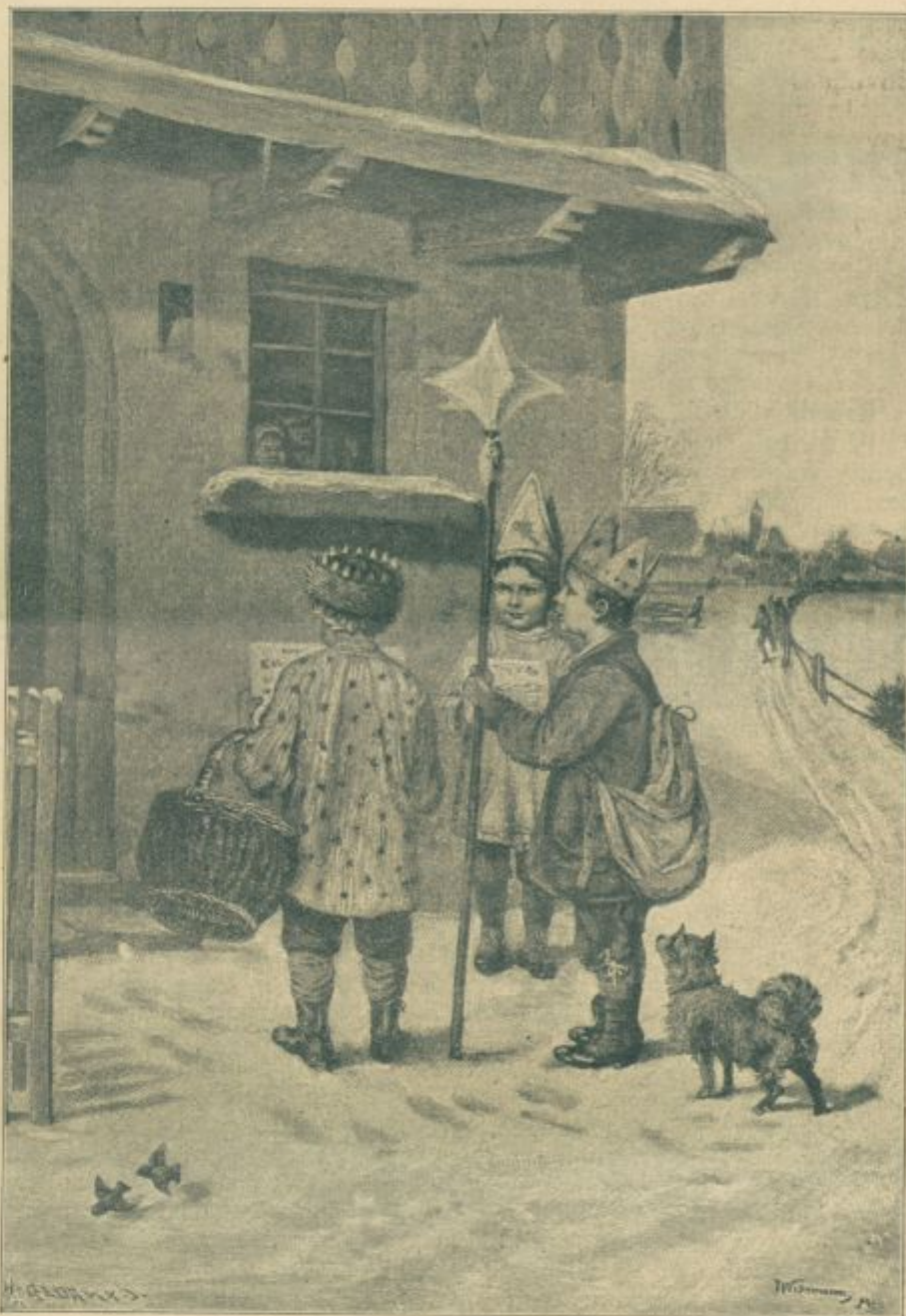
Nehote se ozre. Zagledal je zunaj staro židinjko, ki je nesla košaro z omenjenim sadjem, neznatnimi klobasami in umazanimi žemljami.

»Zdi se mi,« mu je prišlo na misel, »da žemlja stane dva krajcarja. Čital sem to nekje.« Razveseli se. Pogleda okrog sebe, ako ga nihče ne opazuje, nazadnje pa vpraša židovko:

»Po čem so žemlje.«

»Po tri krajcarje.«

»Kaj? ... Drage so.«

Narodni običaj: »Sv. Trije kralji.«

»Nekaj si moram zaslužiti, revica.« Grof molči in rdečica ga polije po celem obrazu, ko je opazil, da ga gleda nasproti sedeči mu sopotnik.

Židovka še ni odšla.

»No, ali bo kupil gospod?«

»Ne,« je odgovoril grof s težavo.

Minulo je zopet nekaj minut.

Siromašni sosed njemu nasproti, ki je doslej molčal, prične ogovarjati grofa:

»Ali ne veste, prosim, kdaj bomo v Varšavi?«

»Ne.«

»Ali se peljete v Varšavo?«

»Da.«

Ta malobesednost pa ne žali seljaka, ki dalje plete razgovor. Govori priprosto, a razumno. Grof ga gleda zvedavo in mu odgovarja vljudneše, da bi si krajšal čas. Nazadnje seljak razveže culico ter potegne iz nje kruh in nekako belo tolsto meso.

»Ako se vam ne zdi za zlo,« se obrne h grofu ter vzame iz žepa nož.

Grof ga gleda in zopet mu rdečica polije lice.

»Samo prekajeno meso je, vzemite, prosim,« znova poprosi seljak z dobrosrčno prijaznostjo.

Grof se je nazadnje odločil sprejeti to nenavadno ponudbo. S slastjo je jedel kruh in meso, pritrjujoč v duhu, da je stvar prav okusna. Prvi glad je potolažen, kako razkošje! »Ko bi mu mogel dati še deset rubljev, pa bi mi ničesar ne manjkalo do popolne zadovoljnosti.«

Iz daljšega razgovora pa se je pokazalo, da je ta postrežljivi — kmetič ključavničar. Na oglu Slane ulice ima malo delavnico, v kateri dela s sinom. Govori sam o sebi z odkritosrčnostjo priprostih in dobrih ljudi.

Pritožuje se o bedi. Sedaj so slabi časi, povsod je le pomanjkanje. Danzadnevom je hujše za košček kruha, posebno ako je treba živiti precej veliko rodbino.

In človek, čeprav je sam priprost, bi rad otroke izšolal, da bi jim boljše bilo na svetu. Težko se živi ob lastnih žuljih. Za delo je trda, skoro se mora boriti zanje.

Grofa je ganilo to pripovedovanje. »In ta revež, ki mu je tako trda za kruh, je razdelil hrano s prvim neznancem, na katerega je naletel. Veliko veselje mu lahko napravim z nekaj rublji, in to bi bila samo nagrada za njegovo dobroto, da, dobroto mi je izkazal ta dobričina. Izročim mu popravo vseh ključavnic v svoji palači, in za njegovega sina moram storiti tudi nekaj.«

Povprašal je po natančnem naslovu ključavničarjevem ter si ga zapisal v svojo beležnico. Čutil je, da mu ni samo prijetno, marveč tudi veselo, in še dalje se je prijazno razgovarjal s sopotnikom. Njegovi pogledi so z veseljem počivali na simpatičnem obličju ključavničarjevem.

»Jutri se ti razbistri obraz, ki ga sedaj mračne skrbi,« si je mislil grof. »Predstavljam si že osuplost tega dobrega človeka, ko bo povabljen v mojo palačo, in njega veselje, ko se prepriča, kako lepo zameno je dobil za svojo dobroto.«

Lahek usmev je igral grofu okrog usten pri tej misli in nekako divno razkošje mu je izpreletavalo telo.

S takimi čuvstvi je prišel v Varšavo. Varšava!

Končno vendarle! Grof si je globoko oddahnil ter si uravnaval ude, boleče od nepripravnega sedenja na trdi klopi.

»Predstavljam si, gospoda,« je nekaj dni potem grof pripovedoval pri vinu,

»kaj se mi je posebnega pripetilo na potovanju.«

In ta dogodek je grof pripovedoval na tako humorističen način, da so se vsi poslušalci silno zabavali.

Ko se je ta dan grof vračal domov, si je mislil:

»Odzvati se moram temu ključavničarju. Ta dobra duša mi je res jako ustregel.«

Čez en teden je imel grof znova priliko pripovedovati o svojem dogodku. To mu je še enkrat poklicalo v spomin ključavničarja. »Pošljem mu jutri sto rubljev, s tem bo poplačan po kraljevsko.«

Naslednji dnevi pa so prinesli grofu toliko novih vtisov, da je popolnoma pozabil na svojo zabavno prigodbo in poštenega ključavničarja.

V Britofu (Grčar) pod Sv. Goro.

BOY.

Roman. — Španski spisal Luis Coloma.
Prevel A. Kalan.

(Dalje.)

V tem trenutku je zapel zvonček in Rita Bollullo je skočila v sobo svojega soproga, kakor sem že poročala. Moja teta je obstala, kakor da je videla pošast pred seboj.

In kakor da sva oba videla strahove, tako nama je bilo v duši, ko sva si pripovedovala, kaj sva danes tukaj doživela. Precej časa sva se molče vozila, grofica žalostna, vendar v srcu popolno mirna; jaz pa zmeden, razburjen, nemiren kakor večerica, sem zopet snoval svoj načrt za skrajno silo, ki sem si ga zjutraj začrtal.

Tedaj pa teta prekine molk in reče mene osrčujoč:

»Tega se je bilo bati; pa s tem še ni nič izgubljenega... Še danes sama pišem admiralu Deza in jutri zjutraj mu že lahko pismo neseš.«

Kakor nevede sem ji raztresen in v mislih drugod pritrdil. Dasi je bil moj trdni sklep, vse storiti, karkoli mi teta svetuje, je vendar načrt za zadnjo silo, ki je bil moja, izključno moja iznajdba, in ki sta mi ga moja želja in domišljija predstavljali kot nezmotljivo gotovega, popolno obvladal vse moje misli, in tega sem moral popoldne izvršiti, ako sem hotel uspeh porabiti pri razgovoru z admiralom Deza.

Prvo, kar sem po svojem načrtu želel zvedeti, je bil kraj, kjer je sedaj Boy. Dogodki so se tako podili, da se mi je čisto

zmedlo merilo za čas, in zdelo se mi je, da so pretekli že meseci, odkar je Boy izginil, in vendar še ni minilo osemindirideset ur, odkar je Boy mirno spal na moji postelji.

Še celo sedaj, ko pripovedujem že davno minule dogodke, čutim, da se mi predstave še vedno medejo, in skoraj gotovo se bralcem tudi podobno godi.

Svoji teti nisem nič omenil o svoji nameri, ker, kakor sem že dejal, nisem smel razpolagati s tajnostjo; tudi me je skrbelo, da bi grofica z ozirom na svoja stroga načela ne pritrdila mojemu postopanju.

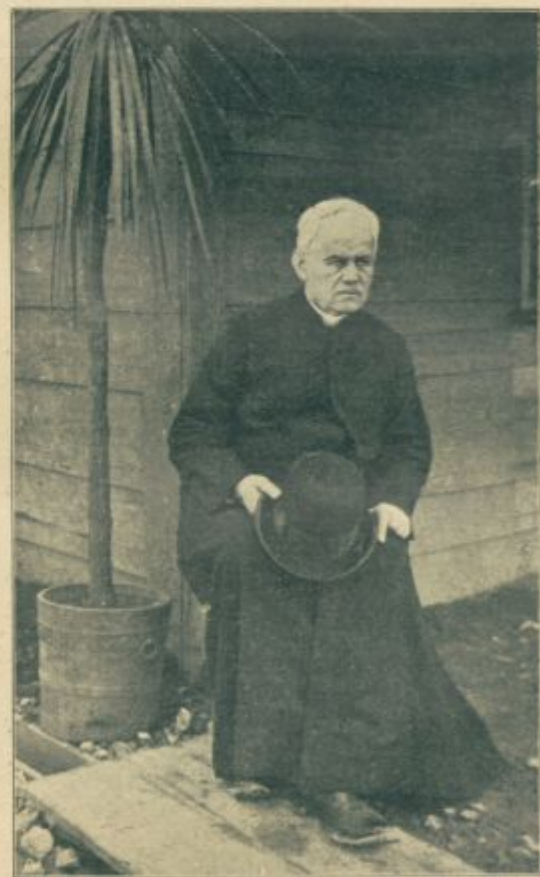
Popoldne sem se oblekel za obisk in ne da bi bil komu kaj zinil, sem odšel ob pol štirih proti hotelu de Londres, kjer se je, kakor se mi je poročalo, nastanil večji del madridske naselbine.

Vprašal sem po grofici Bureva in ji poslal svojo posetnico.

XIX.

Grofica Bureve nisem poznal, videl sem jo samo enkrat v maski na onem usodnem balu v kazini. Tudi mi ni o njej ničesar ostalo v spominu; dobil sem samo čuden vtis strahu, ki ga mi je vzbujalo dvoje njenih čudovitih trdo-črnih oči, ki je z njima nestrpno in nezaupno skozi masko upirala vame svoje poglede.

Bralec pač razume, kako neprijetna in kočljiva je bila zadeva, ki me je vodila do nje. Odkrito priznam, da sem občutil večkrat željo, kakor jo imajo boječi ljudje, ki si dajo rvati zobe, da bi namreč zobozdravnika ne dobili doma. Toda jaz sem svojega dobil, in sicer je bil takoj pripravljen, da me vzprejme, ker sem smel vstopiti, ne da bi kaj čakal.

Kurat Jos. Godnič v Grčarju pod Sv. Goro

odlikovan z zlatim križcem s krono na traku hrabrostne svetinje.

Grofica Bureva je stanovala v prvem nadstropju v krasnih sobah, ki so bile, kakor je v hotelih navadno, cunjasto-bogato opremljene. Spremili so me v mali salon z dvojnima vratama; večja so vodila na hodnik, odkoder sem jaz prišel, in so bila zakrita s špansko steno; druga majhna vrata pa so vodila v druge sobe.

Blizu okna je stala lična šivalna mizica, ob straneh pa dva nizka naslanjača. Eden je bil prazen, pred njim na mizici pa je ležalo pričeto umetno ročno delo iz modro-višnjeve volne. Na drugem naslanjaču pa je sedela dama, ki ni mogla biti stara čez osemindvajset let. V naročju ji je bilo delo, podobno onemu na mizici, v rokah pa je imela angleško knjigo, ki je bila v njo, kakor se je zdelo, kar zaverovana.

Pravim, da se je »zdelo«, kajti moje bistro pomorščakovo oko je takoj opazilo, da drži knjigo narobe; tako pa navadno ne beremo in se ne seznanjamo z angleškimi klasiki. Shakespeare's Works je bil naslov knjige. Ležala je na mizi tudi moja posetnica, ki sem jo izročil, da sem se naznanil.

Ko vstopim, dama knjigo počasi zapre, položi jo na mizo in se dostojanstveno dvigne.

Ta žena je bila grofica Bureva, ki so ji z drugim imenom dejali grofica s črnimi očmi, ker so bile zares lepe, in pa ker sicer njen debel, nepravilen obraz ni kazal nič posebnega; bil pa je vendar tako živahen, prožen, skrivnostno-vabljljiv, in s takim mnoge ženske brez vsake lepote nasplošno obvladujejo može.

Pozdravil sem jo po vseh pravilih vljudnosti, nekoliko oplasen vsled njene železno-mrzle dvorljivosti, ki se je prvi hip postavila med naju kot živa meja, morda zato, da me je zadrževala v mojem menda preveč prostodušnem in odkritem pripovedovanju. Brez dvoma jo je kdo poučil o mojem značaju, in ta kdo je bil gotovo le Boy. Tolažil sem se z mislijo, da je v danih razmerah ta hladnost od obeh strani edini naravni in pravilni način najinega občevarja. Najprej par medsebojnih treznih poklonov in opravičevanj; pa hitro sem se odločil oddati rahel strel za poskušnjo; močnejši naj bi se šele pozneje oglasili. Dejal sem, da jo s svojim posetom nadlegujem iz prav resnih vzrokov, ki jih ji na njeno željo rad obrazložim, ker bi rad izvedel, kje se sedaj nahaja moj najboljši prijatelj grof Baza.

V hipu je vsa zardela, skomizgnila z rameni, visoko dvignila svoje trepalnice in mi z izvrstno ponarejenim začudenjem

»Vi torej ne veste, kaj se godi z Boy-em?«

»Ne, jaz nič ne vem... Nekaj sem pač slišala...«

»Nekaj samo? Prav, sedaj bote pa vse zvedeli.«

Ogorčen in vsled ledenega miru te gospe razdražen sem ji pripovedoval o vseh čudnih doživljajih Boy-evih od trenutka, ko se je na balu od nje ločil, do tedaj, ko je tako skrivnostno ubežal iz mojega stanovanja; pravil sem ji o umoru Joaquina Lopez-a, kako nesrečno so se strinjale raz-

Oče France Vraz

(nečak pesnika Stanka Vraza), eden najkremenitejših katoliških kmetijskih županov Spodnje Štajerske in imenovan častnim občanom kot 37 let župan občine Žerovince pri Ptuj, je umrl 30. oktobra 1916 v 65. letu in je po smrti odlikovan s križcem s krono.

ne okolnosti, da je Boy obdolžen in obtožen, kako je divjalo ljudstvo in da se je pravda že uvedla.

Na koncu pa sem streljal z bombami, ki so jo morale vreči iz njene navidezne vnemarnosti in jo spodbosti za junaško de-

Ni mi mogoče, da bi popisal razne deloma hlinjene, deloma resnične, vse pa grozne vtise, ki so ob teh mojih besedah odsevali iz obraza te dame.

Po duševnem boju obvladana in premagana je zgrabila za hip za ročno delo v naročju in začela mrzlično hitro delati s šivankami, da bi zakrila svojo razburjenost. Ko pa je počil pok iz kanona in se je bomba razletela, tedaj je nastala tihota, da se je lahko čulo najino pritajeno dihanje...

Počasi je dvignila glavo ter me brez solza in brez strahu ponosno in razburljivo pogledala s svojimi velikimi očmi in rekla z glasom, ki se je v njem tresla jeza in izživajoče zaničevanje, ki je vplivalo name, kakor da bi me kdo udaril s palico po licu:

»In on vam je naročil, da mi donesete to poročilo?«

To nepričakovano zlobno vprašanje, ki je bilo surov napad na viteštvo mojega prijatelja, me je docela razburilo in ugovarjal sem takoj odločno proti takemu podtikanju.

»Ne, ne, sešora!... Meni ni nikdo ničesar naročil... Jaz Boya nisem videl in žal tudi ne vem, kje da biva... Kar pravim in delam, storim na svoj račun, samo na svojo odgovornost, da zabranim grozno katastrofo, ki jo vidim, da je že pred vrati... Ker bodite uverjeni, ako prijatelji ne pomagajo Boyu iz zadrege, tedaj se bo rajši ustrelil, nego da bi koča osramotil.«

Preiskreno sem si bil svest resničnosti tega, kar sem govoril, in zato že nisem več govoril ogorčeno; bil sem ginjen in govoril sem solzeč se s ponižnim, prosečim glasom, kakor berač prosi vbojajme, da si morda pomaga iz velike sile.

Ne da bi kaj čakal, sem ji razložil svoj načrt, da prihodnji dan poiščem admirala Deza, ki bo o stvari končno odločeval kot sodnik, da bi mu mogel poleg svojega trdnega osebnega prepričanja donesti tudi popoln dokaz o Boyevi nedolžnosti, seveda to vse le zasebno kot veliko nedotakljivo skrivnost.

Zopet je sklonila glavo čez delo in me je ginjena poslušala; včasih se je zdelo, da

Vrazov dom z občinsko tablo žerovinsko in spominskima ploščama; desno hiša od zapadne strani.

odgovorila, kakor da bi hotela zakriti resnico — dasi dejansko ni vedela, kje da je Boy —: »Jaz? Jaz nič ne vem... Čemu za Boga naj ta gospod poklada meni račun, kod da hodi?«

Jezilo me je, da se je tako umetno delala tujo, ker sem pričakoval, da bo potrta trepetaje vpraševala, tožila, jokala, skrbljivo pojasnovala, otožno domnevala, sploh se kazala tako, kakršna je ljubezen, ki jo muči z negotovostjo. Zato jo živahno, pa tudi z začudenjem, ki je bilo sicer podobno njenemu, a ne hlinjeno, vprašam:

janje, ki sem je smatral neobhodno potrebno, ako smo hoteli rešiti svojega nesrečnega prijatelja.

»Jasno je,« sem rekel, »da jaz Boy-ev alibi lahko dokažem od ure do ure, od minute do minute, in to do pol dveh, in dokazal ga bom za vsako ceno... Toda od tega časa pa ne vem prav nič, kaj je delal in kje je hodil... Če kdo to ve, tedaj je neobhodno potrebno, da dotični stopi z menoj v zvezo ter s tem zabrani, da bi bil nedolžen obsojen, da bi bil plemenitaš osramočen...«

me hoče prekiniti, da bi mi nekaj povedala, česar si pa ni upala povedati in ji je obtičalo neizgovorjeno na ustnicah.

Nenadno pa nekdo tiho in večkrat potrk na vrata, in s tresočo naglico kakor potapljač se je že oklenila rešilne deske in zaklicala hitro in na glas:

»Entrez... Entrez, ma chère!«

Od španske stene se je čul tih smeh in po tleh so se pritakljali štirje večji volneni klopčiči drug za drugim v sobo, iste modre barve, kakor je bilo pričeto delo na mizici.

(Dalje.)

Razno.

Iz zgodovine ročnih granat.

(Dalje.)

Florentinec Pietri je izumil l. 1693. možnar, ki je dobil ime prepeličar, ker je bilo ob strelu, kakor da lete prepelice iz njega. Ta možnar je imel glavno cev, ki je metala 10—30 funtne granate (5,5 do 16,8 kg), okoli te glavne cevi je bilo razporejenih trinajst manjših, ki so metale 1,3 funtne granate (0,55 do 1,68 kg). Iz takega orožja so streljali Avstrijci poslednjič l. 1708., ko so oblegali Lille. Sicer so metali večje število majhnih ročnih granat iz možnarjev večjega obsega, in to v trdnjavski vojni, kakor tudi v bojih na prostem. Tako streljanje so imenovali metanje jerebic ali dragoncev. Princ Evžen je vzel v vojski s Turki veliko možnarjev s seboj. L. 1737. so delali na Šerminški trati poizkuse z nekim strojem za metanje granat, katerega je bil izumil avstrijski častnik La Casse.

L. 1760. so odpustili metanje ročnih granat v poljskih bitkah, granate so ostale še kot zadnja pomoč v trdnjavijskih bojih, kot podpora pri tem so služile še dolgo bombe kotače, katere so suvali po žlebu preko prsobrana v jarek. Te bombe je uporabljal prvič feldcajgmajster grof Marsch, ko je branil l. 1713. Freiburg.

Za metanje granat v zadnjem stadiju napada so bili vpeljali l. 1859. sedemfuntni (15 centimeterski) granatni možnar, katerega so nadomestili l. 1880. s poprej že izločenim devetcentimetrskim. L. 1904/05. so segali precej pridno po ročnih granatah, ker ni bilo strelne priprave, iz katere bi bili metali lahko granate z dovršeno gotovostjo na bližnje postojanke in katere bi se premikale lahko, kakor sedanje cevi za streljanje, ki se prenašajo iz jarka v jarek, in ker niso mogli omajati za kritjem stoječega sovražnika ne z ognjem artiljerije in ne s streli infanterije.

Pozicijski boji sedanosti so dokazali nanovo, da je pri boju za utrjene postojanke potreba učinka strelil, ki padajo

Pokanje pri razstreljanju granat, dim, pritisk plinov na pljuča in množica železnih drobcev, ki se razlete po zraku in prinašajo gotovo smrt — vse to je imelo velik moralčen učinek. Zato so se lotile po končani rusko-japonski vojni vse države s posebno vneto izdelovanjem primerljivih ročnih granat.

Prvi pogoj dobre granate je, da ima dobro zažigalno pripravo, ki je pa zavarovana zoper nevarnost, da se ne zažge

vsake puške, ako se zatakne lahko držalka v njeno cev. Naboj dveh gramov smodnika nese granato raz puške 150 metrov daleč, naboj treh gramov jo nese 300 m daleč, izurjen strelec si ugotovi lahko daljavo. Kadar nastane potreba, sname strelec granato raz puško in jo meče z roko. V tem slučaju se odvije držalka iz granate, na zapono na nji se naveže motvoz in zažene tako granato od sebe. Granata se uporablja tudi za

Dalmacija: Kastel novi v Kotoru.

pred časom. Ročna granata se vrže na bližnje sovražne postojanke z roko, na oddaljene se jo izstreljuje s puško. Pri bojih na Flandernskem so opazili, da ima sovražnik novo orožje — puško na granate. Anglež Marten-Hale je bil prišel po uspehih ročne granate v rusko-japonski vojni na misel, da združi granato na roko s puško. Marten-Halska granata sestoji bistveno iz medene cevi, ki meri na prezezu 3,5 cm in ima v sebi še drugo cev. Med temi cevmi se nahaja strelivo, ki je na višku razstrelilne moči, njega teža znaša 115 gramov. Na zunanem koncu notranje cevi je prižigalka z živim srebrom,

razstreljevanje zidov, železnic in mostov. Angleški vojak nosi na svojem hrbtu navadno štiri granate, ki mu ne delajo nikake težave. Halletova granata je tako občutljiva, da se razleti, če pade na vodo ali blato, celo na snegu.

Več držav se poslužuje Cassenovih granat. Te so umišljene za lučanje z roko in za izstreljevanje in nudijo prenašalcem popolno varnost pri prenosu, kajti šele ob poletu v deset metrov daljave se odmaja varnostna zapora, pri sunku ali pri padcu pa ne. Granata tehta približno 0,9 kilograma in ima razstrelila za 225 gramov. Vrže se z roko 40 metrov daleč, ako se privije v puškino cev, zleti pri strelu do 400 metrov daleč.

(Konec prih.)

Tower v Londonu.

poševno na branilce, posebno kadar se ne dá trdovratni branitelj omajati od vseh drugih priprav moderne vojne tehnike.

Pri obleganju Port Arturja so izmetali Rusi več kakor 100.000 komadov ročnih granat, samo en dan so jih vrgli 7500. Uporabili so za granate prazne konservirane pušice, bambusove cevi, celo obleko sovražnih strelil, kar so nabasali z dinamitom, šimpson ali s smodnikom,

na katerem leži izstreljena granata. Zaponka je tako zavarovana, da se ne more užgati v nepravem času. Okoli gorenjega konca zunanje cevi je zavito 24 jeklenih obrobov, ki so globoko zarežani in se razlete pri razpoku in lete na vse strani prinašaje smrtne rane. Na spodnjem koncu glavne cevi je ovita jeklena držalka, ki se vtakne v puško, iz katere se izstreljuje granata. Izstreljuje se pa granata lahko iz

Na kolesih.

Kolesarili smo z veliko previdnostjo, kajti vsaka ped zemlje je skrivala nevarnost. Kamorkoli smo dospeli, smo našli znamenja bojev. Trupla konjev, ostanki ubite živine, napol razbiti vozovi in podobno je pokrivalo polja.

Bilo je že proti večeru, ko smo dospeli v vas Powiersen. Komaj smo se pokazali na enem koncu vasi, sta zdirjala dva kozaka pri drugem koncu naprej po cesti. Hitro skočimo s koles, bežčima par salv, toda srečno sta ušla.

»Tu bomo prenočili,« sem odločil. Poiskali smo si primerne prostore v vasi. Toda komaj namerjam razpostaviti straže, pridirja jezdec.

»Povelje: nadlovec P. naj kolikor možno prodira s svojim krdelom proti Kuklinu,« poroča jezdec.

Mi smo se že veselili mirne noči, toda ukaz je ukaz in dolžnost mora biti čez vse.

Kuklin — ta kraj leži kakih dvanajst kilometrov južno od Powiersena, onstran meje.

Torej kolikor možno tiho in neslišno naprej. V roki držim revolver, kajti vsak trenutek nas sovražnik lahko napade iz zasede.

Prišli smo do neke vasi.
Luč gori v neki kmečki koči. Kakor trudno, solzato oko gleda lučica skozi okno v temo.

Zapovem obstati, grem h koči in odprem vrata.

Uboga kmečka družina mi poljublja čevlje in suknjo.

»Ali ste videli sovražnika?« vprašam.
»Sveta Mati Božja, pred desetimi minutami je dirjalo sto kozakov mimo,« se glasi odgovor.

»Hvala lepa. — Naprejš!«
Sedaj moramo biti izredno previdni, na meji smo.

»Kolesa ostanajo zadaj,« ukažem. »Eden naj gre z menoj, da preiščeva mitnico.«

Mitnica stoji na majhni višini, ni pa nič drugega kakor kup razvalin. Eno nadstropje se zdi še malo pripravno za stanovanje. Greva proti podrtiji.

Naenkrat zagledam, da se je pol kilometra vstran od nas zablisnila luč, potem še enkrat.

Zdaj ugasne, zdaj se prikaže.

»Rusi se sporazumevajo o našem prodiranju,« rečem kameradu. »Biti moramo posebno pozorni.«

Vedno bliže sva mitnici. Že stoji pred nami črno zidovje, mračno in molčeče kot skrivnost.

Zapazim lestvico, ki je naslonjena na eno zgorenjih oken.

»Priatelj, hočeš tu počakati?« vprašam.

»Ali hočeš splezati gori?«

»Da.«

»Hm. Pri prvem znamenju sledim tudi jaz.«

»Dobro, dobro.«

Še enkrat se ozrem kvišku. Vse je tiho, kakor izumrlo.

Mislil sem takrat nate, mati, ki si me z ljubeznijo odgojila. Mislil sem na očetovo hišo tam v dalji, nad njo trepetajo zvezdice kakor tukaj, notri morda sede domači pri večerji in prav mogoče je, da mislijo name. Pogovarjajo se o meni, molijo v srcu zame...

Ne obotavljajte se, naprej v imenu božjem.

Splezam po lestvi navzgor, skočim skozi okno notri v temen prostor. V temno negotovost.

Strel!

Zabliskalo se je v kotu. Čutil sem, da je obdrsnila krogla moj rokav. Takoj ustrelim štirikrat proti kotu.

Nekdo je zavpil od bolečine. Potem glasno klicanje.

Posvetil sem s svojo žepno svetilko v kot.

Pri želodčnih bolečinah in bolečinah v trebuhu izborna učinkuje nekaj kapljic Fellerjevega boljšajšega rastlinskega fluida zn. »Elza-fluid«, ki se jih kane na sladkor. To odlično domače zdravilo, ki v mnogih slučajih dobro služi, naj bi bilo vedno pri roki, kar je jako lahko, ker stane 12 steklenic poštne prosto samo 6 kron. Pri zaprtju, lenivosti čreves in prebavnih težkočah zauživajte Fellerjeve lagodne odvajajoče, želodec krepčujoče rabarbarske kroglice zn. »Elza-kroglice«. Že skozi 20 let so znane kot neškodljivo in nedražee odvajilo, katero tudi ženske in otroci radi zauživajo. Predvojnne cene: 6 škatlic stane poštne prosto 4 K 40 vin., 12 škatlic poštne prosto 8 K 40 vin. Oboje domačih zdravil, »Elza-fluid« in »Elza-kroglice«, se naroča pristno le pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 331 (Hrvatska). Zahvalnih pisem je že čez 100.000. Jako priljubljeni so tudi drugi Fellerjevi izdelki, na katere naj bodo opozorjeni cenj. bralci: Fellerjev mentolov črtik zn. »Elza« zoper migreno; 1 karton 1 krono. — Fellerja zanesljivo učinkujoča sredstva zoper kurja očesa: »turistovski obliž Elza« v kartonih po 1 K in 2 K in »turistovska tinktura«, 1 steklenica 1 K. —(fa—)

100 litrov domače pijače

osvežujoče, slastne in žejo gasilne si lahko vsek sam napravi z majhnimi stroški. V zalogi so: ananas, jabolčnik, grenadinec, malinovec, muškati hrusevec, poprovi metovec, pomaranševce, prvenčevce, višnievece. — Neuspeh izključen. Ta domača pijača se lahko pije poleti hladna, pozimi tudi vroča mesto ruma ali žganja. Sestavine z natančnim navodilom stanejo K 10,- franko po povzetju. Za ekonomije, tvornice, večja gospodarstva, delavnice itd. neprecenljive vrednosti, ker to delavca sveži in ne uplani in njegova delazmožnost nič ne trpi.

JAN. GROICH, Engel-Drog., Brno št. 365, Moravsko.

Razširjajte „Ilustrirani Glasnik“!

Zabranite škodo

ki jo v vsakem gospodarstvu povzroča mrčes. Rastline na vrtu, živila v kleti, obleka v omara, živina v hlevu, jedila v kuhinjski shrambi so izpostavljeni napadom škodljivca mrčesa, kakor listnih uši, pršice, moljev, ščurkov, uši, bolh in stenice. Bolhe, uši, stenice in muhe prenašajo bolezenske klice, ki ogrožajo človeka in živino. Potrebno je torej, da se v vsaki hiši uporablja Fellerjev priznani mrčesni prašek »Elza«. Po poročilih tisočev, ki so ga že uporabljali, učinkuje nenavadno hitro in varno proti vsakovrstnemu mrčesu. Kamor se ga potresa, uniči ves mrčes z zalogo vred. Fellerjevega mrčesnega praška »Elza« ni mogoče nadomestiti z nobenim drugim. Predvojnne cene: 5 velikih pušic stane na vse kraje 5 kron, 1 pušica — če se naroči hkrati z drugimi izdelki — 1 krono. Natančno navodilo je priloženo. Ti izborni izdelki se naročajo edino pristni pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elza-trg št. 331 (Hrvatska).

S seboj vzeti

je mogoče Fellerjev boljšajši, osvežujoči mentolov črtik zoper migreno z znamko »Elza«, ki stane samo 1 krono in se brani v leseni pušici. Poljski delavci, hribolazci itd. ga uporabljajo za ohlajitev pri prehodu vrčin, za preprečenje solčnega pika, dame ga uporabljajo zoper migreno, glavobol, valod prijetnega duha učinkuje oživljajoče in brani pred žuželkami. Pri pikih žuželk odstranja trganje v koži, zabranja ordečenje in začečenje kože. Rabi se ga lahko dolgo časa in stane samo 1 krono. Ti mnogo tisočkrat preizkušeni izdelki se naročajo pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elza-trg št. 331 (Hrvatska). — Da se prihrani poštinski stroški, se lahko naroče obenem še drugi tu priporočani ali splošno znani izdelki, n. pr. močno francosko žganje, cimeto, Hofmannove kapljice (tucat stane samo 3 krono), dalje švedske kapljice, balsamova tinktura itd., enako tudi vse pomade za lica, za lase, vsake vrste čaj, prsi čaj, razkrajajoči čaj, pristni kitajski čaj, vsakovrstni sirupi, prsi sirup, prašek zoper kašelj, jedilni prašek in vse druge kapljice, tinkture itd., kakor jih pozna lekarniška veda. Zavojnina se ne računa.

Hranite se bolje

in pozdravite ter poživite svoje otroke in svoje slabotne sorce s tečno hrano. Za zdravega, krepkega človeka je tudi suh kruh redilna hrana, iz katere more črpati moč in veselje do življenja. Majhni otroci, slabokrvni, bledice osebe, doječe matere, slabotne, bolne in bolehnostarejše osebe in take ki so prestale kako bolezen ali napore, otroci z bezgavkami ali kadar dobivajo zob, otročnice in druge slabotne osebe pa ne morejo uživati navadnih jedil, ker so večinoma preslabi za prebavljanje navadnih jedil. Take osebe potrebujejo torej posebno lahko — lahko in lahko prebavljivo in obenem jako redilno hrano, in ta je Fellerjevo pravo Dorševo ribje olje. To nima slabega okusa in ne duha, zato je jako prijetno za uživanje. Tudi otroci ga pijejo radi. Dorševo ribje olje priporočajo mnogi profesorji in zdravniki, ker tvori kri in mišice, pospešuje pri otrocih rast kosti in rast sploh, blagodejno in krepčajoče vpliva na sopolne organe, na vrat, prsi in pljuča. Predvojnne cene: 2 steklenici valjata franko le 3 kron; edino pravi od lekarne E. V. Feller, Stubica, Elza-trg št. 331 (Hrvatska).

Kozak leži pred menoj in drži roke kvišku. Že skoči kamerad za menoj skozi okno.
»Je že dobro,« rečem. Moj glas je nekoliko hripav. Priznavam, tako snidenje v temi ni šala. Jaz pa imam ne samo odgovornost za svoje ljudi, ampak tudi za čete, ki nam slede.

Hitro gremo nazaj z ujetnikom. Ko smo dospeli do svojih ljudi, sem odposlal ujetnika z enim možem nazaj. Mi smo pa spet skočili na kolesa in hiteli naprej.

Kmalu moramo zopet s koles. Cesta je zelo slaba. Velike vdrtine nas zadržujejo, čez cesto leže tu in tam hlodi in veliki kamni. Dalje, kakor moremo in znamo.

Zanimiv nahrbtnik.

Janez Grošek je posebnost prve vrste, poleg tega velik egoist. Če kdo deli poslano darove, kdo je prvi zraven? Grošek. Če kdo kaj nerabnega vrže stran — kdo čisto gotovo to zopet pobere? Grošek. Kdo se najbolj poteguje povsod za se in svoje pravice? Spet Grošek. Kadi stran vržene ostanke cigar, one pa, ki jih dobi od kompanije romajo v najgloblje globine njegovega nahrbtnika.

Sploh njegov nahrbtnik! To je zanimivost posebne vrste. Nekdo ga je imenoval »omaro za obleko.« In resnično, Grošek spravi v njega čudovite množine najrazličnejših stvari. Dva naša nahrbtnika nista tako težka, kakor ta.

Od časa do časa Grošek nekoliko odpre svoj nahrbtnik, kadar namreč pripravlja prostor za nove predmete. Kaj se vse takrat vidi? Zaloga njegova ni veliko manjša od zaloge kakšnega starinarja.

Stare ključavnice, debeli žebli, nogavice, ki ne zaslužijo tega imena i. t. d. To vse mu je zelo pri srcu, misli da ima zaklad.

Pred kratkim smo mu eno naredili. Nekega dne smo dobili tobak. Vsak drugi mož zavojček. To je bilo nekaj za Groška! Stresli smo tobak iz zavojčkov, dali notri slame, nekoliko tobaka povrhu. Sedaj vpraša eden Groška: »Hočeš tobaka?« »Kaj pak!« Čez nekaj časa drugi: »Se ti poljubi tobaka?« »Seveda, seveda!« In vse, kar dobi, roma v nahrbtnik. Nekaj dni potem zopet dobimo tobak. Naša igra se spet nekolikokrat ponovi. Da, da, Grošek še rabi tobaka. Njegov nahrbtnik je tako debel, da je nevarnost, da poči.

Nekega dne je prišlo, da je vprašal poročnik po tobaku. Z vnemo je skočil Grošek k svojemu premoženju. Poročniku poda

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Dunajska cesta (uradni prost. I. nadstr.)

priporoča svojo

ZALOGO vsakovrstnega kolonijalnega in specerijskega blaga —

ZALOGO najboljših mlekarških izdelkov: sira, masla, kondenziranega mleka —

ZALOGO zajamčeno pristn. vina iz Kranjske, Štajerske, Ogrske, Hrvatske, Istre in Dalmacije, najboljše domače slivovke, tropinovca, konjaka in ruma. (Kleti v Sp. šiški št. 152) —

ZALOGO vsakovrstnih kmetijskih strojev. Strojniki vedno na razpolago —

ZALOGO raznih močnih krmil, gnojil, semen itd.

Knjigoveznica

Katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani

Kopitarjeva ulica št. 6

priporoča

originalne platnice

za

Ilustrirani Glasnik

V delo se sprejema že sedaj, a izvršilo se bo šele po končani vojni.

zavoječek tobaka. Kaj je potem sledilo, se ne da opisati. Cela kompanija se je vila v krčih.

Grošek je bil potem sila resen, pogledal ni nobenega. Zdaj pa že postaja bolj priljuden, kajti njegov nahrbtnik je dobil zopet več prostora.

GOSPODINJSTVO.

Vrabci. So sicer drobni, pa dajo za silo prav okusno jed. Je meso pa vendar dober kup. Saj se jedo tudi drugi ptiči, ki niso nič bolj veliki in ki jih je mnogo bolj škoda, kakor na primer slavci. Jeseni je vrabec naravnost izpitan in da kaj tolsto pečenko, pa tudi pozimi ne omršavi do kraja, predrzen in priskuten, kakor je, si najde hrane tudi v najhujših časih. Zdaj pišejo po svetu o vrabčevi pečenki. Je torej upanje, da ne

jim 'je šla prav v slast. Menili so, da jedo mlade golobe ali cipe, pa so izvedeli, da so bili vrabci. Pripravi se vrabce lahko kakor golobe ali cipe, skuha se lahko vrabčeva kisl juha, obara ali podobno. Tolsti vrabec ne potrebuje pri pečenju dosti masti, če ga poprašiš z moko, zaliješ nekoliko in okisaš in daš poleg ali kar v omako zdaj neizogibni krompir, imaš tečno, okusno in ceneno jed. Vrabčevo meso je bolj sladko, zato se mu poda okisana omaka.

TO IN ONO.

Stari stroji na sopar. Leonardo da Vinci je pravil, da je uporabil že Arhimedes l. 278. pred Kristusom moč vodnega sopara za sprožitev bojnih strojev. Prve zapiske o gonilni sili sopara najdemo v Aleksandriji, ki je bila sedež trgovine in vede starega Egipta. V Aleksandriji je bil pisal starejši Hero okoli l. 200 pred Kristusom svoj »Uvod v mehaniko«, ki je najpopolnejše delo od vsega, kar so bili pisali stari pisatelji v tem oziru, spisal je bil tu tudi svojo »Pneumatiko« in druga dela. V Britskem muzeju v Londonu so shranjeni štirje prepisi Herove »Pneumatike«, ki so bili pisani v petnajstem in v 16. veku. Prvi del tega dela opisuje sifon, enaj-

tega zraka, opisuje tudi, kako se porabi lahko sopar, ki se dela iz plamena na žrtveniku, za prižiganje ognja in za glasove iz rogov tritonov, opisuje tudi, kako se obrača vsled soparovega pritiska tako imenovana Akoli pila ali Akolova žaga. Pravzaprav niso sedanj napredki tako posebno veliki, če pomislimo na razdaljo časa od Hero-a do danes. Koliko gonilne soparne sile in koliko toplote iz kurišč se izgublja vsak dan po nepotrebnem.

Po svetu.

Vojska ali mir?

Avstrija in njeni zavezniki so, kakor znano, doposlali sovražnikom mirovno ponudbo. V tej ponudbi so izjavili, da imajo veliko sovražnega ozemlja v posesti, da so torej zmagovalci, da pa nimajo namena, pridobiti si tuje zemlje, in zato mislijo, da naj se neha s prelivanjem krvi in da vsa odgovornost za nadaljevanje vojske in za vse njene grozovitosti pade na sovražnike, ako ne marajo stopiti v dogovore zaradi mirovnih ponudb. — Seveda ni mogel noben pameten človek pričakovati, da bodo sovražniki, ki jih je veliko več kakor naših zaveznikov in nas, kar brez vsega se podali in se z našimi začeli razgovarjati o mirovnih ponudbah. Oni se ne čutijo premaganih, ker imajo še veliko sil na razpolago in še vedno upajo, da jim bo vojna sreča milejša, kakor jim je bila do sedaj. Zato nismo mogli pričakovati takoj pritrdilnega odgovora.

Da bodo pa tako surovo odgovorili, da bodo vso krivdo vojske zvrčali na druge, tega seveda tudi nismo pričakovali. Vendar pa upanja še nismo izgubili, da bi se beseda o miru popolno pozabila in da bi se za dogovore o miru pretrgale vse niti. Listi poročajo, da bodo sovražniki tudi Vilsonu odgovorili. Tam bodo seveda mirneje govorili, ker so zelo odvisni od Amerike; tam bodo morda tudi omenili, na kaki podlagi so pripravljeni, da se s svojimi nasprotniki razgovarjajo za mir. Treba torej glede sodbe, ali bo kmalu mir ali se bo vojska še dolgo nadaljevala, počakati, kaj bodo sovražniki Vilsonu odgovorili.

Izmed nevtralnih držav so se razen Španske vse pridružile Vilsonu in žele vse storiti, kar je v njih moči, da se čim prej doseže mir. Španska pa je izjavila, da po njenem mnenju vojska sedaj še ni toliko dozorela, da bi moglo že pričeti z mirovnimi pogajaji. Gotovo je, da je Angleška pritiskala na Špansko in da si ta ni upala drugače govoriti.

Papež Benedikt XV., ki se že ves čas vojske bojuje proti vojski in opominja vladarje, naj prenehajo z vojno silo, naj se na podlagi krščanske pravičnosti poravnajo med seboj, je zopet sedaj o božičnih praznikih dvignil svoj glas in prosil države, naj vendar že najdejo pot medsebojne popustljivosti, da se doseže človeštvu tako potreben mir.

Upamo tudi, da naš cesar gotovo, kakor je rekel, stori vse, da svojim narodom čimprej zagotovi blagoslov miru. Zato je naše prepričanje trdno, da v letošnjem letu gotovo preneha grozni bojni ples, ki je v svojih vrtincih požrl toliko milijonov nedolžnih ljudi in cvetočo Evropo spremenil v razdejano puščavo.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani.
Odgovorni urednik Josip Klovár.

Cadornovo trudapolno »napredovanje« na poti do Trsta.

bo več toliko te sitne in kvarne ptičje rodbine. Vrabec je bil tu in tam znan v Evropi kot pečenka kakemu pastirju in laškemu delavcem, v posamnih krajih je prišel tudi v boljše kuhine. Prava vrabčeva slava prihaja zdaj iz Amerike, kjer je baje pogostil višji dostojanstvenik svoje goste z vrabčetino, ki

sti stavek pojasnjuje, kako se uporabi toplota za dviganje tekočin. Posebnega zanimanja je vreden stroj, opisan v stavku 37. Ta stroj je v svojih glavnih delih enak stroju, ki sta ga izumila mnogo pozneje Corta de Caus in Worrester. Tu pojasnjuje Hero, kako bi odpirali vrata templja s pomočjo razgre-